

Санаа

Олох

ЧУРАПЧЫ
УЛУУБУН
ХАЬЫАТА

ХАЬЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 139 (7524) • Сэтгэлийн 23 күнэ. Олтуорунуук • Санаата 25 солкуобай

Быыбардары көрсө

Россия Парламеныгар кандидаттар бары билиннилэр

Сэтгэлийн 16 күнүгэр Дьоксуускайга СР быыбар кини комиссиятын муннаабыр РФ Федеральнай муннаабыр депутатка кандидаттары регистрациялааһын, бюллетень көрүгүн бигэргэтин, үбү-харчыны үлэрини көрүлүнүлэр.

Кини комиссия Россия Федеральнай Муннаабыр Федерациятын Сэбиэтин депутатыгар кандидаттынан СГУ студияпрофессорун председатели М. М. Местниковы регистрациялаата. Кини икки депутаткай мандат иһини СР Пре-

зидена М. Е. Николаев-тыны уонна Нерюнгри дьаһалтатын баһылыга Э. Я. Эстерлейн кытта күрөхтөһүлэр.

21 №-дээх биһир мандаттаах укурукка Государственной Дума депутатыгар кандидаттынан СР Уорэтин министри Е. П. Жирков, Дьоксуускай вице-мэрэ В. П. Данилов, Дьоксуускай дьаһалтатын баһылыгынан солбуулааччы Ю. П. Поздняков уонна Нерюнгри дьаһалтатын баһылыгынан солбуулааччы Л. А. Торговкин регистрацияланылар.

ТЕЛЕГРАММА Чурапчы, «Якутводмелиорация» ПМК-та, Мишкин П. Н.

Эһиги коллективист Саха Республикатын Сокуону таһаарар Муннаабын (Ил Түмэн) Уобэтин палататын быыбарыгар 33 №-дээх Чурапчытаагы быыбардыыр укурукка депутатка кандидаттынан миниги туруорбутугар ис сурахтан махтанарбын биллэрэбин. Бэйэм кандидатурабын Гуллев Михаил Дмитриевич туһатыгар устунабын.

Кандидатурабын өйөөбүт Чурапчы бары быыбардааччыларыгар итэалгит иһин улахан баһымыа. Эһиги көмөдүтүнэн Олунэстэн ууну бырактарар тутууну ыытымы хоннохтоохтук салбанан барыыда. Эһиги коллективистыгар үлэде ситиһинилэр баарабын.

Г.И.РИЛЬЕВ Игорь Георгиевич,
«Ленаводстрой» холбоһуктаах дирекциятын
генеральнай директора.

БЫЫБАРДААЧЧЫЛАРЫ КЫТТА КӨРҮСТЭ

Ил Түмэн уобэтин палататыгар 33 №-дээх Чурапчытаагы республикакай спорттунан орто интернат-оскуола директора Гуллев Михаил Дмитриевич Чахыр, Хаһахыт уонна Мугудай нэһиликтэрин кытта көрүстэ. Кини кытта оройуон дьаһалтатын баһылыгынан бастаах солбуулааччы А. А. Заха-

ров уонна улуус управлениеларын начальниктара сылдыстылар.

Быыбардааччылар кандидаттан уонна улуус салайааччыларыттан элбэх бонпурустары ыйытан эппинэттэри ыһыттылар. Бары нэһиликтэргэ быыбардааччылар тыл эһиги кыттыларга үрдүк. Кинилэр эһиги, туруорсуула-

рыт ис хоһоонно, сурун-намы, манньа. Тыа сириг олохтоохторо, бааһынай хаһаайыстыбалар, табаарыстыбалар, о. д. а. үлэһиттэрэ социальнай көмүскэлгэ наадыһаллар. Араас нолуоктар ыарахаттара, туттарыттар эт. үтү сымалара кырата — барыта иһиктэри кычы-биллар. Эһиги манньа ба-

лаһыаннаах пенсионердар, нэбэллэһиттэр түбэстилэр. Нэһиликтэһэ бу аранаттар туһаайылыгыт сокуоннары ылынарга эһиги кыллардылар. Тыһаар, хаһаа да буоларын курдук, күнүбүдүн түрөөн тулар кыһалдалар тустарынан көпөстөһүлэр, олору туоратарга көмөлөһүргө улуус салайааччыларыгар туруорустулар.

«СО» көрр.

Г. П. БАШАРИНГА БОЧУОТТААХ АКАДЕМИК ААТЫН

Профессор Г. П. Башарин латынан Сылдан орто оскуолатын учууталларын коллективка Президиумт М. Е. Николаев Саха Республикатын Наукаларын академиятын тэрийэр туһунан Ыйаадын улахан биһирэбиллэни көрүстэ. Манын сибээстээн биһиги бу академия бочуоттаах чилиэнинэн историческай наука доктор, профессор, Российскай Федерация уонна Саха Республикатын наукаларын үтүөлээх деятелэ Георгий Прокопьевич Башаринна таларга эһиги биллэрэбит. Онуоха хан-мынтарга олохтубаат.

1. Г. П. Башарин саха-лартан бастааһын докторскай диссертацияны көмүс-көбүтө, профессор буол-бута.

2. Г. П. Башарин — историческай наука үбүлүчүлээх представителлэригэ биһирдэстэ. Туту үлэ-лэбүтэ, кини тэрийбит историктарын оскуолатын

онотунан, историческай билии сайдыытыгар, историческай наука киһи дьи-ки хаамытыгар активнайдык көмөлөһөр.

3. Профессор Г. П. Башарин бэйэтин норуотун киһигэр үтүөтэ-өйөтө сүү-нэ, кини үлэлэрэ XVII-с үйөттөн XX-с үйэ саадала-ныар дэри уһун истори-ческай кэмгэ республика территориятыгар олохтоох сахалар уонна норуоттар тустарынан научнайдык билии түрүтүнэн буола-лар.

4. Профессор Г. П. Башарин, кини, араас орут-тээх интэриэстээх ученай быһыытынан, бэйэтин кы-лаатын историческай нау-кага эрэ буолбакка, ону-тангы литературоведениега, искусствознаниега, фоль-клорга уонна этнографияга, истори философияга, бо-лупуорустарыгар эмнэ-лэ-лэбүтэ.

5. Олун хонук киһинэ профессор Г. П. Башарин

Россий Наукаларын Академиятын экспертнай комиссиятынан РНА акаде-миктар рекомендацыйа-ммыта биллэр, онон про-фессор Г. П. Башаринна Саха Республикатын Нау-каларын академиятын бо-чуоттаах академигынан та-алы кини үтүөлэрин-өйө-лөрүн дьиниэхтик били-ининэн буолуох уонна ол-үүнэр нолуунун иһингэ туһалыа этэ.

Оскуода учуутала-рын коллективын со-рудааһын Е. Д. МАКАРОВ, методист-учуутал.

ТУТУУ ТҮМҮКТЭНЭР

Чурапчы сэлэниэтигэр өрөмүөнүүр-техническай предприятие Т. Т. Дьячковакай салайааччылаах биригээдэ А. К. Софронов аатынан спортнай саала дьиэтин кө-лөтөн тутууга үлэһиттэр. Биригээдэ, тэтимни кү-түрдүн, эһиги тутууну ыы-түмүктөнүтэ үлэде кыл-лэрэргэ кыһаллар.

Николай
МОНАСТЫРЕВ.

ГРЭС кыамтата улаатар

Дьоксуускай д а а в ы ГРЭС 2 №-дээх газо-турбинатын уларытар. Ону сэрэс манна орду-к улахан кыамтатаах агре-гат туруорулуо. Ол үлэде киирдэһинэ ГРЭС кыамтата 20 мегаватт-тан элбээр, 280 мегаватт буолуога. Улары-тыы кэмнэгэр 8 онуугар 7 агрегат үлэни эрээри кыамтата дуоһу суоһунан аҕыйаада.

СНА.

ПРИВАТИЗАЦИЯ — 94

Сагардыта а д ы т а Российскай Федерациян Правительствотын иһин ингырылаах сүбэ мун-наабыр 1994 сылга приватизациялааһын уонна акциялааһын программа-тын, ол иһингэр государ-ственной уонна муниципальнай предприятиелары приватизациялааһын программатын эмнэ, ба-рыллара дүүдүлэһин-

Улууска тизээр-таһар үлэ орду-к кыһынныгы орту-гар кииртээһиннээх. Тастан 11 тыһ. тонна оту тиз-ийи, котельнайдары тас чоһунан хааччыйыы үгүс сырыны, улахан өрөсүөтү эрэйэр. Улуус быйыл кииһинэммит государственнай кредиттэн 1473,0 мол. солк. (туһанылаабыт кредит 60 бырыһыана) таһа-баһы аҕалыыга тутуһа.

Улэ улаһан орто киһи автопарк саныгар сүктэ-риллэр. Ошон балаһыанньа туругун билиһиннэрэргэ автопарк начальнига Д. Е. Зыхаровтан көрдөстүбүт. Дмитрий Еремеевич көрсөһөн манньа:

— Орөмүөнүүр-техническай предприятие бы-йылыгыттан «Ремтех» та-баарыстыба буолла. Бийи-ги автопаркабыт онно-рыстыбата уонна Хадаар-ниирсэр. 20-чэ автомаши-налаахпыт. Бэйэбитин бэ-йэбит көрүөрүбүт Хаһаас-пыт төһөнү үлэһит кыл-лэрбиппиннэн. Олох ыа-рахаттара, хааччыйар та-риитэ буолан буолуо, уру-татын механизатордарга-биллэллэр. Уп-харчы эр-тирин уустуктара иһин-нэри кытта аахсыбытын улаханнак атахтыыр. Хо-лобуур, кэмнэгэ күн бү-гүн 6-7 мол. солк. деби-торскай иэстээх олоробут. Онуну онорбүт тэрилтэ-лэрибүт сылы сыллаан кыһаан төлөөбүтүлэр. Аны билигин сымаларга, рас-пенкаларга таһаардаахха, быһырыныгы иэс бүтүп сирэйинэн төһүүтэ төһө дуоһунаах буолуой? Холо-буур, быһырыны саас Ха-һахылаах Нуотараттан, Горнай оройуонуттан от тизийиһитин баччааһа дэри төлүү иһиктэр. Ити-үн сааскытан ыла, са-һыныгы ийдары кылларан туран, хаһаас та иһик-дьоммут элбэх. Оттон хо-һутаан илэр кыра хаһаас дуоһу көбүлээбит. Тэрил-тэттэн барыы үгүс, тэрил-тэни тэрилтэ онорбүт сү-рүн төһүү буолар меха-низатордарбыт эрэ хаа-лылар. Уп-харчы суоһуттан 1991 сылтан ыла биһир да-сана техниканы атыла-на иһиктэ. Эргэлэрибүт өрөмүөнүгэ тулар күнүбүт уһуур, саһаас чаас көстү-бөт, уматын ыарахан. Урдүү түрөр сымалары сырсан бийиги расценка-ларбыт эмнэ хамсаан би-эрэн иһэллэр. Ол курдук, Селигдартан 1 тонна оту адаларга автомашина этэ 100 тыһ. солк. тэһиэстэ. Оттон автомашина 8-9 тонна уйуктаах. Автопарк автомашиналарга бары ди-зельнай уматытынан ба-рыллар. 1 литр соларка сымата 440 солк. буолла. Манньа сымаларга хаһа-йыстыбалар автопаркка кытта дуоһаардаһартан туттунар курдук буолу-лар. Уһулэрэ баһаларын транспордарынан таһы-

Кэпсэттэ
С. СМЕРНИКОВА.

лаһын барыахтаах, ол иһинтэн 22—булгуччу. Киһи республика, хотугу уобаластары уонна Си-бир регионнарын кытта тэһиэ тутуулаан, Саха сирэ республикалар иһин ардыларынаагы програм-мага иһиллэриһинэ. Ба-лигин республика госко-митета ол программаны олоххо кылларныгы эмнэ докумуоннары баһа-мыр.

СНА.

СИТИМ

КЭМ-КЭРДИИ КӨРДӨРҮӨ

[illegible]

«Маарькчаан ыччата» түмсүү икки улахан муһинавын ахсыныын сагатыгар оноруохтут. Онно улауус ыччаттара байлалара эгиннээх, санаалаах кээл-лэрин тууттабыт.

Сулууспалаабыт чааһым Байыаннай космической куустар хантуруоллаур-кэмнэр коммекстара дин ааттанар. Онно сибэс уездыгар үлэлэтин. Чаасыт кистэлэи буолан нгэн-төһөн, ыла-тобо кэспир кыаалабыт. Сулууспалаан бүтэрбэтигэр бап-

Аня бэйнийг саас Чурагны орто оскуолатын IX математическая ныхаанын бүтээн баран, Донуускайга математикада дьобурдаах оворол сыйдыр «Наука» лавдырдыгар даярхатамыт. Ол түмүгүр республикатааны лицейгэ үөрэххэ ылыллыбыт, оссо Шотландияда Джейм Уолт колледжыгар үөрэххэ барыахтаах суурба саха оботун ыныгар киллэриллибит. Оло алатыны 17 күнүттэн тийин үөрэнэ сыйдыр. Маниабы оскуолада француз тылыгар үөрөмүт, Английскай тыны үөрөспэтэбэ үөрэххэ ытылларыгар атахтыы сыспыт. Хага, оку Аня бэйэтин бада тыһан, дүүнүкүрүөнэ сайынныа кылгаас камса уоратан английскый

Армия олоххо
сыһыаны уларытар

50 баар этэ. Онтон сыһа
устаабынан сымкениһык
бигэттик киирдэ. Билигин
эдэр саллаат кыра да
баастаах-үүттээх буола-
бына айдаан буолар. Арай
ол онусуар дьээлэрингэр
уоттарыгар атаахтык, чэп-
чөкүтүк нитилибит уо-
латтар, саллаат олохтун,
режамы тулуйбанка, кү-
рүүр түбөттөлөрө тахсача-
лыр. Омуугунан хайдахтан
атааныһык дьэи суох.
Уһаа нуучча уонна тува
уолаттара этилэр. Урукку
тэриллэбистэ. Ый ахсын
«получкабытын», радиоһу
састааһыма 5 тыһ солкуо-
байы бнэрэһэлэр этэ. Ити
атын регионнартан өссө 2
төгүл үрдүн. Сулууспа-
лыыр болдьохторун кэн-
ниттан контрагентан су-
лууспалыы хаалар уолат-
тар бааллар. Армияда үлэ
булар судургу. Усулуубу-
на да баар. Хага, граа-
даннаада хайдах ары... Сал-
лаат оловуттан кэлбит ки-
һи дэбиге үөрэнэ, ыһына
охсубат олоһо. Итинтэти...

Шотландияға — Чурапчы оҕото

— Аня үөрэнэ тийгнэгиттэн икитэ суруйда, үстэ телефонунан икисэттэ. Сангата удуус ийгэр кэпсэтэрдэдээр чуолкайдын ийиллэр. Бир дүгээтэн кытта ыалта оло-роллер. Бирларын ыалларын тарваган түһэрбиттэр, Одохтоохтор, дыкыллохтор сыйыаппара олус учу-сай үһү. Үөрөнэллэрэ да, көпсөт-тэллэрэ да английскай тыспанан. Маана кыра кылааска үөрөнө сырттаарына англикскайа көһөттөрө сагаабышын учууталлар сөбүлэ-лэтэхтөрө. Кыра эрдэгиттэн учу-гайдын үөрөмүнтэ Ахсааны-сөөтө сэргэ, тыкта олус сымтабас этэ. Ол Ыбура улаханнык көмөлөсүт. Колледж преподавателлэрэ бэйэлэ-рэ саха оолоруун тупса 2 бөлө-гүн арааран үөрэтэллэр үһү. Аня рынок экономикатыгар идэтиһэр бөлөххө дьарыктанар. Аны сайын ол кыһтар биэргэ үөрэнэ бүтэн кэлэхтэхэ — даян көлөсүн.

Илн эрээри. Ани төрөшүттэрэ да учуутала Саргылана Михайловна Макарова да кини бухгалтерын, экономичын мугурдаммака, наука үлэһитэ буолуобар баараллар. Учуутала бу туһунан маньык этэр: «Аяны ортоку кылаастарга Матрена Егоровна Михайлова үөрөппүтэ. Мин кынын IX математической кылааска ылан үөрэттим. Дьобурун, билиһини системалаан биардим. Олимпиадада улууһугар бастаабыта, онтон республикада тохусэ мисетэхэммитэ. Сайын «Дьобурга» киллэрэн үөрэттэрдим, дыарыктаатым. Ани өйдөттөн дьобурдаах, олус сатыы өйдөөх оҕо. Үөрэнэргэ улахан бадалаах, дьүһкүөрдээх, күүнээһинэ сыана сырыһытынан эбэ буолбукка, диринник хасыһан билэ сатыыр. Итинни: үөрэнээччигэ өссө түбөһэ илжикки. Университетта математической факультетка кыһан наукада тахсарыгар субалээбиктэ».

Василий НИКИФОРОВ

Василий НИКИФОРОВ.

Сахабыт сирэ алмаастаа-
бын туһунан ырыада кэп-
тутта ылыһымрыт арасы-
дыыг олоххо суурабын эрэ
истэрбит. Оттон билгитин
бэйэбит ыччаттарбыт ол
күндү тааһынан кун уо-
тутар кустук сэттэ онгунан
күлүмүрдүү оонньуур
бриллианнары чочуйар
бюлгүлүдэ.

Барьаахпыттан кэлнэх-
пэр дээрн Краснодрскай
кыраай Канекай динэ куо-
ратыгар Салгыаннаары ба-
йыаннай куустарга киир-
сэр Үөрөтөр-балэмниир
часна сулууспалаарым.
Сыл аңара үөрөзмүн
байланыай вертолёттары
сөнтөзүн-сөбүргөдлөөһүн
механига идэтин ылбытым.
Үөрөммит часпар усту-
нан сержанната хааллар-
быттар. Онон манчай
тиккит 17 сахаттан со-
фотолун хаалбытым.

Судууслам тухарь үнсүн караултэ сырйттым, часовойтан сабалаан караул начальнигэр тнийз. Барыта 200-төн тахаста турдум Мин сыйдыбыт чаапар ырдбадын, атадастанын суох. Арай арыын ырдбадастар тылларынан сүүрдэкетүтэ сатыллар. Офицердар сии биир бэ-барбыт буоламмын туһалаата. Гражданскай олох туох үчүгэйдээрин куһаҥнаабын саллаат олохун кытта тэҥнээн көрөн билэрин, быһата, олоххо сыһыаныг уларыыр эбит. Хаһа өртүгэр уларыара бэйэриттан тутулунтаах буолуо. Отгон мин олоххо сыһыаным үчүгэ өртүгэр уларыыда дин саныбыл

